

**Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького
Хіміко-біологічний факультет
Кафедра органічної і біологічної хімії**

Назва курсу	Охорона праці з безпекою життєдіяльності Модуль 1. Основи охорони праці
Викладач	Дюжикова Тетяна Миколаївна
Профайл викладача	http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-organichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/dyuzhykova-tetyana-mykolayivna/
Контактний тел.	(0619) – 44-80-34
Е-mail:	Dyuzhikova1970@gmail.com
Консультації	Онлайн-консультації: - обговорення питань трудового законодавства - складання інструкцій з охорони праці для навчальних кабінетів ЗСО, приміщень позашкільних і дошкільних закладів. Індивідуальні консультації: - розрахунки робочих місць навчальних і робочих приміщень, приміщень позашкільних і дошкільних закладів

1. Анотація до курсу

Необхідність підвищення рівня безпечних умов праці, навчання і виховання в сучасному освітньому процесі зумовлена особливою турботою про збереження життя й здоров'я підростаючого покоління та працюючих. Здобувачі освіти вищих педагогічних закладів – майбутні вчителі дисциплін природничого і гуманітарного циклів, вихователі дошкільних закладів, керівники гуртків позашкільних закладів освіти, працівники установ і підприємств повинні досконало орієнтуватися в загальних і окремих питаннях організації безпечної роботи. Модуль 1 «Основи охорони праці» дає студентам основні поняття про охорону праці та її складові частини: основи трудового законодавства, правила безпеки, гігієну праці і навчання, пожежну безпеку.

Місце дисципліни в освітній програмі – обов'язкова, нормативна.

2. Мета курсу

Формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь і компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності, формування відповідальності за

особисту і колективну безпеку, усвідомлення необхідного виконання заходів безпеки, оволодіння навичками безпечної роботи.

3. Формат курсу (організація навчання)

Обсяг курсу – 45 годин (1,5 кредити), з них: лекцій – 8 годин, практичних занять – 8 годин, самостійна робота – 29 годин.

Лекційний курс розкриває теоретичні питання основ трудового законодавства, організацію роботи з охорони праці адміністрацією закладів і підприємств, методи пропаганди безпечного навчання і праці, основи протипожежної безпеки.

Практичні заняття передбачають:

1. Ознайомлення з умовами прийняття на роботу і звільнення відповідно до трудового законодавства.
2. Визначення умов підписання трудових договорів і контрактів. Складання посадових інструкцій.
3. Види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці.
4. Вивчення форм і методів організації безпечного навчання в закладах освіти та безпечної праці на підприємствах і в організаціях.

Самостійна робота передбачає вивчення окремих питань програми, а саме: охорона праці жінок і неповнолітніх, Держнагляд і громадський контроль за станом охорони праці в закладах і на підприємствах, протипожежні заходи, профілактика травматизму.

Компетентності, які набуваються під час опанування дисципліною.

Загальні компетенції

ЗК 3. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 6. Здатність використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетенції

ФК 2. Здатність працювати з інформацією і знаннями з методик в галузі початкової освіти та освітніх педагогічних технологій.

ФК 11. Здатність застосовувати знання при вирішенні складних задач і проблем у процесі навчання або у професійній діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій.

ФК 15. Здатність користуватися науковою, навчально-методичною та довідковою літературою з актуальних питань сучасної початкової школи.

ФК 25. Здатність до врахування при створенні освітнього середовища індивідуальних потреб учнів, в тому числі обдарованих дітей, дітей, які мають особливі освітні потреби

4. Результати навчання

В результаті вивчення дисципліни «Основи охорони праці» бакалаври з відповідних спеціальностей та напрямів підготовки повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов'язаних із забезпеченням безпеки життя та здоров'я, працездатності під час роботи та ефективного навчання.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички в професійно-педагогічній діяльності.

ПРН 18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та організацій.

5. Обсяг Модуля 1

Вид заняття	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Всього
Кількість годин	8	8	29	45

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний \вибірковий
2020-2021	7-8	Всі спеціальності	4	нормативний

7. Технічне і програмне забезпечення.

Аудиторія, оснащена мультимедійним обладнанням; презентації, відеофільми.

8. Політика курсу.

На заняттях студенти дотримуються правил безпеки, поведуться етично. При виконанні завдань курсу і всіх видів контролю дотримуються академічної доброчесності. На лекціях ведуть конспекти. На практичних заняттях виконують завдання під керівництвом викладача. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком отримують окремі (індивідуальні) завдання. Консультації з викладачем можуть проводитися до, під час та після занять, а також в онлайн-режимі. Питання можна надсилати на електронну адресу.

9. Схема модуля

№	Тема, план	Форма заняття	Завдання для самостійного вивчення	Матеріали та засоби
---	------------	---------------	------------------------------------	---------------------

<p>Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ. Загальні питання з охорони праці. 2. Основи трудового законодавства. 3. Правова форма праці. 	<p>Лекція (2 год.)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Охорона праці жінок і неповнолітніх. 2. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами. 	<p>Презентація.</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література.</p>
<p>Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці..</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестові завдання з лекції. 2. Складання трудового договору 3. складання посадової інструкції. 	<p>Практичне заняття (2 год)</p>		<p>Презентація.</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література.</p>
<p>Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держнагляд і громадський контроль. 2. Система стандартів безпеки праці. 3. Види відповідальності за порушення трудового законодавства. 	<p>Лекція (2 год.)</p>	<p>Система управління охороною праці (СУОП)</p>	<p>Презентація.</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література.</p>
<p>Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тестові завдання з лекції. 2. Складання схеми Держнагляду і 	<p>Практичне заняття (2 год)</p>		<p>Презентація.</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література</p>

<p>громадського контролю в закладах і на підприємствах.</p>			
<p>Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.</p> <p>2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці.</p> <p>3. Обов'язки керівника закладу, підприємства з організації роботи з охорони праці.</p>	<p>Лекція (2 год.)</p>	<p>1. Складання інструкції з охорони праці для навчальних і робочих приміщень.</p> <p>2. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі</p>	<p>Презентація, приклади (зразки інструкцій).</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література</p>
<p>Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць.</p> <p>2. Карта умов праці.</p> <p>3. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.</p>	<p>Практичне заняття (2 год)</p>		<p>Презентація.</p> <p>Internet – ресурси, рекомендована література</p>

<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <p>План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета пропаганди безпечної роботи і навчання. 2. Навчання з питань охорони праці працівників і відповідальних осіб. 3. Види інструктажів. Порядок проведення. 4. Порядок розслідування нещасних випадків. 	<p>Лекція (2 год.)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби індивідуального захисту. 2. Форми і методи роботи з пропаганди охорони праці в закладах і на підприємствах. 	<p>Відеофільм, презентація.</p>
<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання програм інструктажів з охорони праці. 2. Ведення журналів реєстрації інструктажів. 3. Методи профілактики дитячого і виробничого травматизму і професійних захворювань працівників. 	<p>Практичне заняття (2 год.)</p>	<p>Складання програми розслідування нещасного випадку під час освітнього і виробничого процесу. Обов'язки комісії з розслідування нещасного випадку.</p>	

10. Оцінювання результатів навчання.

В рамках даного освітнього компоненту передбачена процедура визнання результатів навчання, які здобувач вищої освіти набув шляхом неформальної освіти і демонструє для визнання у процесі опанування даної освітньої програми. Процедура визнання здійснюється згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-N0Q60DqWdwy9We1_uV4/view та шляхом визнання результатів навчання,

отриманих в інших ЗВО, що регламентуються документом «Положенням про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» (від 28.08.2020 р., протокол №1) https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view та «Положенням про перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №1 від 28.08.2020 р.) <https://drive.google.com/file/d/1evp2PeqJTVk7lZSIWT9TgeGfyOU7hwSQ/view>

Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною системою. Максимальна кількість балів за Модуль 2 – 50 балів, а саме:

20 балів – поточний контроль на практичних заняттях;

30 балів – письмовий модуль (II контрольна точка).

Питання для самостійного вивчення окремо не оцінюються, а входять до тестових завдань, які виконують студенти на практичному занятті після кожної лекції.

Наприкінці вивчення дисципліни «Основи охорони праці (Модуль 1)» та «Безпека життєдіяльності (Модуль 2)», студентів виставляється диференційований залік, який складається з суми 2-х модулів, кожен з яких по 50 балів. Загальна сума за дисципліну – 100 балів.

11. Навчально-методичне забезпечення дисципліни

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007р. №877 зі змінами від 03.07.2019р.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019р. № 337 «ПОРЯДОК розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
9. Наказ МОНУ від 22.11.2017р. №1514 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України»

10. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнагляддохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9 зі змінами: Наказ Мінсоцполітики від 30.03.2017р. №526.
11. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнагляддохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

Основна література

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. – К.: Основа, 2011. – 474 с. 2.2 Ткачук К.Н., Зацарний В.В., Каштанов С.Ф. та ін.
2. Основи охорони праці: підручник / М.С.Одарченко, А.М.Одарченко, В.І.Степанов, Я.М. Черненко. – Х.: Стиль-Издат, 2017. – 334с.
3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І.М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
4. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М.Яремко, С.В.Тимошук, О.І.Третяк, Р.М.Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

Додаткова література

1. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
2. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с. 2.6 Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І.П.Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В.В.Березуцький, Т.С.Бондаренко, Л.А.Васьковець та ін.; За ред. В.В.Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.

12. Інтернет-ресурси

1. <http://dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <https://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

4. <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
5. <http://rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.